

מדינת ישראל

משרד המשפטים

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, י"ז אייר תשע"ט
22 מאי 2019

מס' מסמך: 004-99-2019-010664
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד,
עו"ד עמית חדר
(באמצעות פקס: 03-5333314)

שלום רב,

הנדון: תיאום מועד לשימוע בעניינו של ראש הממשלה סמך: מכתבך מיום 20.5.2019

כאמור במכתבך שבסימוכין, ביום 14.5.2019, נאספה על ידך ליבת חומרי החקירה בתיקי החקירה בהם נחקר ראש הממשלה כחשוד. במכתבך ציינת כי משך הזמן הנדרש על מנת להיערך כראוי לשימוע עומד על 12 חודשים. לטענתך, מדובר בפרק זמן סביר ומקובל, בין היתר, לנוכח פרקי הזמן שניתנו לצורך הכנה לשימוע בתיקי חקירה אחרים בעבר. לפיכך, ביקשת לתאם מועד לשימוע בכל יום החל מתאריך 14.5.2020.

לאחר שקילת הדברים, ביקשני היועץ המשפטי לממשלה להשיבך כדלקמן:

1. כאמור במכתבינו הקודמים בנושא, היועץ המשפטי לממשלה רואה חשיבות רבה בקיומו של הליך השימוע, ובכוונתו לקיים הליך זה בלב פתוח ובנפש חפצה.
2. כפי שנקבע בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.3001, בנושא "טיעון לפני הגשת כתב אישום פלילי (שימוע)":

"אחריות כבדה מוטלת על כל מי שבא להחליט על כתב אישום פלילי נגד אדם, בייחוד בעבירות בעלות אופי חמור ועבירות שיש עימן קלון. יש אשר אפילו זיכוי בדין, אין בו כדי לתקן נזק, שנגרם מתוך אישום שלא היה צידוק להגישו".

3. בתוך כך, מבהירה ההנחיה כי:

"מוסד השימוע אינו מהווה תחליף למשפט, ואין תכליתו לשמש מעין 'משפט זוטא'. מטרת השימוע היא לאפשר לחשוד להציג את טענותיו ולשכנע, כי חומר הראיות בעניינו או אינטרס הציבור אינם מצדיקים הגשת כתב אישום נגדו ... על כן ברור, כי במסגרת הליך השימוע אין מקום להתדיינות פרטנית באשר לנבכי התיק וחומר הראיות הכלול בו, ויש להתמקד בסוגיות עקרוניות אשר מצויות ביסוד טיוטת כתב האישום. בהתאם לאמור משך השימוע, ככל שהוא נעשה בעל-פה, יהיה קצר יחסית (ככלל, ישיבה אחת), בכפוף לשיקול דעת עורך השימוע".

דברים אלו אף צוטטו בהסכמה בפסיקתו של בית המשפט העליון (ראה לדוגמא: בג"ץ 7342/16 נוטמן נ' טולדנו).

4. לעניין זה ראה גם את הנחיית פרקליט המדינה 14.21 בנושא "הליכי יידוע ושימוע בהליכים פליליים", הקובעת את הפרקטיקה ללוחות הזמנים לפיהם ייקבע מועד השימוע. כפי שנקבע בסעיף 20 להנחייה:

"החליטה רשות התביעה לאפשר שימוע בעל פה, תקיימו ככלל בתוך 30 ימים ממועד קבלת מכתב היידוע השני אצל החשוד. על אף האמור, יתכנו מצבים בהם תמצא הצדקה להארכת משך הזמן לצורך השימוע. כך לדוגמה, כאשר מדובר בתיק חקירה בהיקף נרחב או בעל מורכבות יתרה, או כאשר מתקיימות נסיבות ייחודיות. ואולם, על מנת להימנע משיהוי יתר בהעמדה לדין, הארכה כאמור תינתן במשורה וככל הניתן, לא תארך מעבר ל-30 ימים נוספים. הארכה כאמור תינתן רק באישור פרקליט מחוז או מי שהואצלו לו סמכויות של פרקליט מחוז".

5. כן ראוי להזכיר את פסק דינו של בית המשפט בבג"ץ 8031/11 באומוולשפינר נ' פרקליט מחוז ירושלים, אשר עסק במקרה בו נקצב לעותר, לצורך קיום השימוע, פרק זמן של כשלושה חודשים מן היום שנודע לו על הכוונה להגיש כתב אישום, וכן כחודש מהיום שסיים לצלם את כלל החומר הרלוונטי. לטענת העותר, פרק זמן זה היה בלתי סביר לנוכח היקף חומר החקירה שהועבר לו, שכלל 30 קלסרים גדושים של עדויות ומסמכים ולמעלה מ-7,000 עמודי פרוטוקול. בפסק הדין, אשר דחה את העתירה על הסף, נקבע כדלקמן:

"לא שוכנענו כי סד הזמנים במקרה דנן, עלול לפגוע ביכולתו של העותר למימוש אפקטיבי של זכותו לשימוע ... כך, עצם העובדה שהעתקת חומר החקירה שהעמיד המשיב לרשות העותר הסתיימה ביום 27.10.2011, אינה מהווה טעם מספק להתערב בהחלטת המשיב בעניין מועד השימוע. לטעמנו אין מקום לקבוע כי לצורך הכנה לשימוע יש להעניק לחשוד שלושה חודשים מיום סיום צילום כל חומרי החקירה. יפים בהקשר זה, הדברים שנאמרו בבג"ץ 4338/08 אורי שמואל נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם, 11.6.2008):

'ואכן, יסוד היסודות ועיקר העיקרים, הראשית והאחרית, בעניין השימוע הוא ההגינות כלפי כולי עלמא, כלפי החשוד מזה ואינטרס הציבור מזה (ולא למותר לציין כי ההגינות כשלעצמה היא אינטרס ציבורי). רקמת היישום היא פתוחה (אף כי לא בלי גבול), ומבחנה הוא מתן יכולת אמיתית לחשוד להגיב ולשכנע'. (סעיף י' לפסק הדין).

במקרה דנן, די היה במתן הודעה בדבר הכוונה להגיש כתב אישום, במתן גישה לחומרי החקירה העיקריים וכן בפירוט החשדות העומדות כנגד העותר – כל זאת בתוך תקופת זמן סבירה בטרם המועד האחרון לעריכת השימוע. המשיב נהג בהגינות המצופה ממנו ולעותר ניתנה יכולת אפקטיבית להגיב לחשדות נגדו. על כן, לא ניתן להצביע על פגם שנפל בהתנהלות המשיב, בוודאי לא פגם המצדיק התערבות שיפוטית".

6. באופן דומה, ראה גם את פסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ 5577/13 לחיאני נ' היועץ המשפטי לממשלה, שם נקבע כי:

"כפי שמציינים המשיבים חוק סדר הדין הפלילי אינו קובע סד זמנים שעל-פיו יש לקבוע מועד לשימוע, והדבר נתון לשיקול דעתה של התביעה. אכן, ראוי שהתביעה תפעיל שיקול דעתה בעניין זה בסבירות ובהגינות, כך שבבואה לקבוע מועד לשימוע יובאו בחשבון, בין היתר, היקף האישומים מולם מתמודד החשוד והיקף חומר החקירה בעניינו. עם זאת, יש לזכור שבהליך שימוע עסקינן, והליך זה לא נועד ללבן ולהבהיר את כל נבכי ונדבכי האישומים המיוחסים לחשוד.

...

כלומר, אף שעל התביעה לקבוע מועד שימוע אשר יאפשר לעותר ולבאי-כוחו ללמוד את חומר החקירה שנמסר להם, יש לזכור גם ששימוע לחוד והליך פלילי לחוד. הליך השימוע, כאמור, אינו 'משפט זוטא' ומטרתו היא 'לנסות להאיר פנים נוספים מטעם החשוד אל מול התביעה בטרם קבלת החלטה, מתוך מטרה לשכנעה כי אין מקום לכתב אישום' (בג"ץ 4388/08 שמואל נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (11.6.2008), להלן עניין שמואל). נוכח אופיו ומטרתו של הליך השימוע, וכן נוכח נסיבות המקרה דנא, אין אנו סבורים כי פרק הזמן שהוקצה לעותר כדי להתכונן לשימוע אינו סביר (והשוו לעניין באומוולשפינר). נוסף עוד, כי לצד ההגינות שעל התביעה להפגין כלפי החשוד עליה להביא בחשבון גם שיקולים ציבוריים כלליים. קבלת טענותיו של העותר לעניין אופיו של הליך השימוע, ומכאן גם באשר להכנות הנדרשות לקראתו, עלולה להביא להימשכות והתארכות ההליכים המקדמיים באופן שייפגע באינטרס הציבורי להעמדה לדין במקרים המתאימים ולייעול ההליכים (השוו: עניין שמואל, פסקה ה').

7. אכן, ההחלטה על משך הזמן המוקצה לצורך היערכות לשימוע תלויה בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, כאשר מן הצד האחד נלקחים בחשבון היקף חומרי החקירה ומורכבות התיק, ומן הצד השני נשקלים האינטרסים הציבוריים של אכיפת החוק וייעול ההליכים. כך נעשה, כמובן, בקשר לתיקי חקירה קודמים בעלי אופי דומה לתיקים בהם נחקר ראש הממשלה כחשוד, וכך נעשה בעניין תיקי החקירה של ראש הממשלה כעת.
8. כך למשל, בפרשת "הולילנד", בה נחקר ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט כחשוד, נגבו כ- 820 הודעות (כמעט פי שתיים ממספר ההודעות הכולל בכל שלושת תיקי החקירה הנוגעים לראש הממשלה, העומד במצטבר על כ-440). מכתבי השימוע לחשודים נשלחו ביום 14.3.2011, ונקצב בהם פרק זמן של חודשיים לקיום השימועים. לבקשת באי-כוחו של מר אולמרט, ניתנה הארכה בת כחודש וחצי, והשימועים לחשודים – למעט מר אולמרט – התקיימו החל ממחצית חודש יוני ועד למחצית חודש יולי 2011. מר אולמרט, אשר באותה תקופה ניהל את הגנתו בבית המשפט המתוזז בירושלים בתיק אחר, וכן, קיים שימוע נוסף במקביל בתיק שלישי, קיבל בנסיבות אלו ארכה עד חודש אוקטובר 2011, כלומר, סך הכול 7 חודשים. זאת, בנסיבות ייחודיות ומורכבות כמתואר, בתיק חקירה שהיקפו כמעט כפול מתיקי החקירה בהם עסקינן, ובשעה שהיה עסוק במקביל בניהול שני הליכים משפטיים אחרים.
9. על רקע זה, היועץ המשפטי לממשלה בחן כאמור את בקשתך בכובד ראש.

10. במסגרת זאת, שקל היועץ המשפטי לממשלה את מכלול האינטרסים המפורטים לעיל, בשים לב להיקף חומרי החקירה ולצורך לאפשר לראש הממשלה להיערך לשימוע בקשר לתיקי החקירה בעניינו. כמו כן, נלקחה גם בחשבון העובדה שכתב החשדות הועבר לידיך ביום 28.2.2019, וחומרי החקירה הועמדו לרשותך – לפי בקשתך – החל מיום 10.4.2019. מובן, כי המועד בו בחרת לקחת את חומרי החקירה בפועל אינו רלוונטי. לעניין זה נוסף ונוכר כי במכתבו של עו"ד תל-צור מיום 25.2.2019, בו ביקשתם את השהיית מסירת חומרי החקירה בתקופת הבחירות, הובהר כי: "אין בהשהיה של מסירת החומר, לתקופה זו, כדי לפגוע בצורה משמעותית במסגרת הזמן הכוללת שתוקצב להליכי השימוע".

11. כן נשוב ונפנה לדברי בית המשפט העליון שצוטטו לעיל, לפיהם: "די היה במתן הודעה בדבר הכוונה להגיש כתב אישום, במתן גישה לחומרי החקירה העיקריים וכן בפירוט החשדות העומדות כנגד העותר – כל זאת בתוך תקופת זמן סבירה בטרם המועד האחרון לעריכת השימוע. המשיב נהג בהגינות המצופה ממנו ולעותר ניתנה יכולת אפקטיבית להגיב לחשדות נגד".

12. בנסיבות אלו, החליט היועץ המשפטי לממשלה להיעתר לבקשה ולדחות את מועד קיום השימוע בכשלושה חודשים נוספים, מעבר לשלושת החודשים המקוריים שניתנו לשם כך, החורגים אף הם כאמור ממסגרת הזמנים הקבועה בהנחיות. והכול, כדי להיענות לבקשתכם במידת האפשר. עם זאת, לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, אין כל הצדקה לכך שהשימוע ייקבע – כבקשתך – לעוד שנה ממועד איסוף חומרי החקירה על ידך, דבר שיפגע באינטרס הציבורי החיוני של קבלת החלטה בתיק בהקדם האפשרי ובנסיבות העניין אין לו כל הצדקה עניינית.

13. לפיכך, אבקש להודיעך כי השימוע בשלושת תיקי החקירה אלו יערך בפני היועץ המשפטי לממשלה, בימים 2.10.2019 ו-3.10.2019. במידת הצורך, ייקבע יום דיונים נוסף בשבוע שלאחר מכן, ולא יאוחר מכך. מובן כי ככל שברצונך לקבוע מועד מוקדם יותר לקיום השימועים, הנך מוזמן לפנות לח"מ לצורך תיאום המועד.

14. כן הנך מתבקש להעביר את עיקרי הטיעון בכתב ללשכתנו לא יאוחר משבועיים לפני המועד הראשון שנקבע לשימוע כאמור.

15. אבקש כי תאשר בתוך 14 ימים כי בכוונתך להופיע במועדים שנקבעו.

בברכה,
 ד"ר גיל לימון, עו"ד
 עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה

העתק:
 עו"ד שי ניצן, פרקליט המדינה
 עו"ד ליאת בן ארי, פרקליטת מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה)